

HEIDELBERGCEMENT

Zbliźmy się do ptaków z naszego sąsiedztwa!

Lekcja piąta

Jak być dobrym obserwatorem ptaków

Opracowanie: Aleksandra Pępkowska-Król,
Rafał Bobrek
na podstawie materiałów Spring Alive

© OTOP 2020

HEIDELBERGCEMENT

Wiosną warto przyrzeć się przyrodzie

Za oknami wiosna. Ptaki nieodzownie kojarzą się z tą porą roku. To, że mają pióra, dzioby i skrzydła, wie każdy. Ale czy nie warto byłoby się dowiedzieć czegoś więcej? Jeśli wzięłeś udział w poprzednich lekcjach, dowiedziałeś się już, jak ciekawą grupą zwierząt są te zwierzęta. Zapewne masz teraz ochotę wyjść i od razu zacząć je podglądać w ich naturalnych siedliskach.

Jednak, **zanim wybiegniesz z domu**, poczekaj! Jest kilka ważnych rzeczy, o których powinieneś przeczytać. Nasze wskazówki pomogą ci czerpać z obserwacji dużo radości i satysfakcji, oraz zadbać o swoje bezpieczeństwo. Sprawią też, że Twoje obserwacje będą bezpieczne dla ptaków.

Dzisiaj lekcja o tym, jak być dobrym obserwatorem ptaków.

HEIDELBERGCEMENT

1. Ubierz się odpowiednio

Wyobraź sobie, że idziesz do szkoły w piżamie lub grasz w tenisa w garniturze i krawacie. Niedorzeczne, prawda? Do każdej aktywności pasuje inny rodzaj odzieży, a obserwowanie ptaków nie jest wyjątkiem.

Podczas wycieczki „na ptaki” staraj się nosić ubrania w ciemnych, stonowanych kolorach. Dzięki temu dłużej pozostaniesz niezauważony, a ptaki nie będą się tak szybko płoszyły, gdy będziesz próbował się do nich zbliżyć. Bez względu na pogodę, zabierz ze sobą ubrania, które zapewnią Ci ciepło, a także ochronę przed deszczem, wiatrem lub słońcem. Będziesz mógł obserwować ptaki dłużej, nawet jeśli pogoda się zmieni.

Wiosną i latem zadbaj również, by ubranie zabezpieczało Cię przed komarami i kleszczami – noś zawsze nakrycie głowy, bluzkę z długim rękawem i długie spodnie. Stosuj repelenty.

Fot. Aleksandra Pępkowska-Król

HEIDELBERGCEMENT

2. Spakuj torbę obserwatora ptaków

Dobry obserwator ptaków nie opuszcza domu bez kilku kluczowych przedmiotów w torbie: lornetki, długopisu i notesu do notowania swoich obserwacji oraz przewodnika do rozpoznawania ptaków. Naucz się słów i wyrażeń używanych w przewodnikach, znacznie ułatwia Ci to posługiwanie się nimi.

I nie zapomnij zabrać ze sobą wody i przekąsek – Twoje obserwacje mogą potrwać długo, możesz poczuć pragnienie i głód. Możesz także wziąć aparat fotograficzny, ale pamiętaj o wyłączeniu lampy błyskowej. Jeśli nie posiadasz jeszcze lornetki, możesz rozpocząć przygodę z obserwacjami ptaków bez tego sprzętu. Gołym okiem również dostrzeżesz wiele gatunków i zauważysz wyróżniające je cechy. Na początek to w zupełności wystarczy.

HEIDELBERGCEMENT

3. Nie przeszkadzaj ptakom – w ich siedlisku jesteś gościem

Wyobraź sobie, że jesteś kukułką, która właśnie przeleciała 10 000 kilometrów ze Środkowej Afryki do Polski. Lądujesz na gałęzi, desperacko poszukujesz owadów do zjedzenia, chcesz odpocząć. Nagle głośnie grupa ludzi rzuca się w twoją stronę. O nie! Drapieżniki! Musisz rozłożyć swoje zmęczone skrzydła i znów wzbić się w powietrze. Kolacja i odpoczynek będą musiały poczekać...

Kukułka to długodystansowy migrant. Zimuje od środkowej po południową Afrykę. Do Polski wraca w kwietniu lub maju.

HEIDELBERGCEMENT

3. Nie przeszkadzaj ptakom – w ich siedlisku jesteś gościem

Bez względu na to, jak dobrze się bawisz, obserwując ptaki, zawsze pamiętaj, że bezpieczeństwo i dobrostan ptaków są najważniejsze. Ptaki narażone na stres mogą nie móc zdobyć pożywienia, odpocząć, czy przystąpić do lęgów. Dlatego podczas obserwacji chodź powoli i cicho, mów cicho, nie używaj telefonu, a przede wszystkim nie zbliżaj się zbyt blisko do zwierząt – tu pomocna jest lornetka! Wystarczy znaleźć miejsce z dobrym widokiem, usiąść, uzbroić się w cierpliwość i pozwolić ptakom zbliżyć się na odległość, która umożliwi Ci obserwacje. Nie ma niczego przyjemnego w oglądaniu uciekającego ze strachu ptaka. Oglądanie spokojnych, zachowujących się naturalnie zwierząt sprawi Ci dużo więcej radości i satysfakcji.

Obejrzyj film o zasadach fotografowania i obserwowania ptaków w rezerwacie przyrody Beka. Marcin Kostrzyński – znany fotograf ptaków – opowiada w nim o uniwersalnych zasadach, które powinny przyświecać każdemu obserwatorowi przyrody. Przy okazji dowiesz się, czym jest **dystans ucieczki!**

HEIDELBERGCEMENT

4. Pozostaw gniazda w spokoju

Każdy rodzic powie ci, że opieka nad dziećmi to ciężka praca. Jeśli chodzi o gniazda ptaków, szczególnie ważne jest zachowanie dystansu. Zbytne zbliżanie się do gniazda może spowodować, że rodzice odlecą i pozostawią je bez opieki, przez co jaja lub pisklęta narażone będą na drapieżniki, a pisklęta nie zostaną nakarmione. Jeśli będziesz zbyt długo przebywać w pobliżu gniazda, rodzice mogą je całkowicie porzucić. Dlatego najlepszą rzeczą, jaką możesz zrobić, jeśli natkniesz się na gniazdo, to w ciszy oddalić się.

Tu też może mieszkać ptasia rodzina

HEIDELBERGCEMENT

5. Skorzystaj z czatowni do obserwacji ptaków

Czatownie i wieże obserwacyjne to najlepszy sposób, by podziwiać ptaki bez zdradzania im swojej obecności. Są także idealnym miejscem do schronienia się przed słońcem lub deszczem, czy wiatrem.

Zdziwisz się, ale takich miejsc jest naprawdę dużo, poszukaj ich w swoim sąsiedztwie!

HEIDELBERGCEMENT

6. Postępuj zgodnie z obowiązującym prawem

Niezależnie od tego, czy wybierasz się na kolację do domu swojego przyjaciela, czy oglądasz ptaki, zawsze musisz odpowiednio się zachowywać. Kiedy jesteś w terenie – nie śmieć, nie krzycz, nie zbaczaj z wytyczonych szlaków. Nie wkraczaj też na prywatne grunty. Nie chcesz chyba, by przez Ciebie obserwatorzy ptaków zyskali złą reputację.

Takie zachowanie jest niedopuszczalne!

HEIDELBERGCEMENT

7. Nie zostawiaj po sobie śladu

Podczas obserwacji ptaków w terenie kieruj się mottem “Nic nie bierz i niczego nie zostawiaj”.

Nigdy nie zostawiaj po sobie śmieci. Nie deptaj roślin – zbaczając z wytyczonego szlaku możesz też niepokoić ptaki lub nawet niszczyć ich gniazda.

Grzegorz W. Teżycki
via Wiki Commons

HEIDELBERGCEMENT

8. Wszędzie wypatruj ptaków

Myślisz, że w miastach nie ma ptaków? Nic bardziej mylnego. Jeśli dobrze się rozejrzysz, odkryjesz, że ptaki są niemal wszędzie. Staraj się myśleć nieszablonowo, gdy szukasz miejsc do obserwowania ptaków: parki, podwórza, place targowe, a nawet dachy – każde z tych miejsc może Cię zaskoczyć. Ptaki możesz obserwować nawet w zaciszu własnego domu. Jeśli w swoim ogrodzie lub na balkonie umieścisz karmnik z odpowiednim dla ptaków pokarmem (najlepiej zrób to dopiero zimą) lub poidło z wodą (to przyda się ptakom szczególnie latem), pod Twoimi oknami pojawi się jeszcze więcej ciekawych gatunków.

[Annatsach](#)
via [Wiki Commons](#)

Znajdź na zdjęciu
pustułkę

Obejrzyj film
i znajdź
puszczyka

HEIDELBERGCEMENT

9. Brak ptaków to nie problem!

Pamiętaj, nawet doświadczeni obserwatorzy ptaków mają złe dni. Jeśli masz ochotę na ekscytujące obserwacje, ale okazuje się, że wszystkie ptaki w okolicy postanowiły spędzić dzień gdzie indziej, nie zniechęcaj się.

Zamiast tego obudź w sobie detektywa i wypatruj wskazówek pozostawionych przez zwierzęta: tropów (czyli śladów stóp), piór, a nawet resztek jedzenia. Gdzie może żyć ptak, którego trop odnalazłeś? Dlaczego połamane muszle ślimaków rozrzucone są tu i tam?

Spróbuj raczej słuchać, niż patrzeć. Czy słyszysz ptasi śpiew? Jeśli tak, to jak on brzmi - szybko, wolno, wysoko, nisko? Czy potrafisz odgadnąć, do którego ptaka należy? W identyfikacji głosów pomogą Ci strony internetowe, na których możesz posłuchać wszystkich występujących w Polsce gatunków ptaków:

- ptaki.info
- www.xeno-canto.org

[MCs810](#)
via Wiki Commons

Poznajesz, czyje to pióra?
Tu znajdziesz podpowiedź

HEIDELBERGCEMENT

10. Podziel się swoją radością

Gdy jesteś poza domem z lornetką i przewodnikiem do rozpoznawania ptaków, przechodnie mogą być zainteresowani tym, co robisz. Pomóż im zrozumieć, o co chodzi w obserwowaniu ptaków. Znajdź czas, by podzielić się z nimi swoimi najciekawszymi obserwacjami. Może uda Ci się zainspirować ich do naśladowania i oni też zostaną obserwatorami ptaków. Bądź także miły dla innych obserwatorów ptaków – mogą dać Ci ciekawe rady, podzielić się z Tobą swoją wiedzą. Im więcej zdobędziesz przyjaciół, do tym większej i bogatszej społeczności obserwatorów ptaków będziesz należał i łatwiej będzie Ci szerzyć pasję i szacunek do przyrody.

Swoją wiedzę o ptakach możesz się dzielić również za pośrednictwem Internetu. Sprawdź na poniższych stronach, jak możesz to robić:

- Na www.ornitho.pl gromadzone są informacje o obserwacjach wszystkich gatunków ptaków w Polsce
- Na stronie www.spring_alive.net/pl-pl można zgłosić swoje obserwacje wybranych ptaków wędrownych.

HEIDELBERGCEMENT

Zadanie 1 – podczas Światowych Dni Ptaków Wędrownych wybierz się „na ptaki”!

Znasz już podstawowe gatunki ptaków i wiesz, gdzie ich szukać. Znasz dekalog postępowania obserwatora przyrody. Nic nie stoi już na przeszkodzie, by wybrać się „na ptaki”. Znowu możemy odwiedzać tereny zielone, ale równie dobry będzie własny ogród czy balkon. Pamiętaj tylko, że **nadal obowiązuje zakaz zgromadzeń**.

Niech okazją do wyjścia będą **Światowe Dni Ptaków Wędrownych**, które w 2020 r. obchodzimy **9–10 maja**. Już teraz napisz do nas o tym, gdzie w tych dniach planujesz obserwować ptaki. My stworzymy mapę, dzięki której poczujemy, że choć daleko od siebie, będziemy w tych dniach „razem”. O swoich planach napisz do aleksandra.krol@otop.org.pl. Po obserwacjach na ten sam adres wyślij krótkie sprawozdanie ze swoich obserwacji, autorom najciekawszych prześlemy drobne upominki!

Fot. Aleksandra Pepkowska-Król

W 2020 r. obserwacje ptaków prowadzmy tylko w gronie najbliższej rodziny. Wykorzystajmy najpełniej jak to możliwe czas na świeżym powietrzu. Niech będzie prawdziwą przyjemnością!

#razemnaptaki

HEIDELBERGCEMENT

Zadanie 2 – jeśli jeszcze tego nie zrobiłeś, weź udział w konkursie!

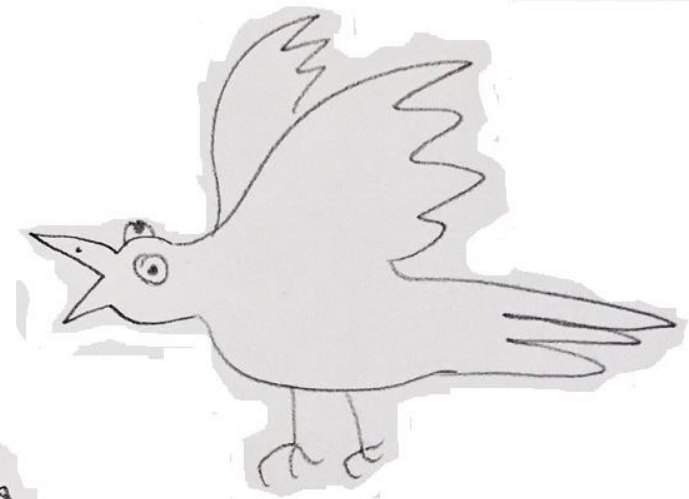
Znasz już dekalog postępowania obserwatora ptaków. Narysuj, namaluj lub stwórz kolarz, obrazujący właściwe postępowanie podczas obserwacji ptaków. Może zainspiruje Cię sama przyroda podczas wyjścia „na ptaki”. Swoją pracę zgłoś koniecznie do międzynarodowego konkursu **Spring Alive – Obserwuję ptaki!**

Spróbuj się wysilić trochę bardziej niż my, bo na zwycięzców czekają naprawdę **atrakcyjne nagrody** 😊

[Tutaj](#) znajdziesz szczegóły dotyczące konkursu.

Aby wziąć udział w konkursie, wyślij skan lub zdjęcie swojej pracy wraz z odpowiednimi danymi na adres mailowy: aleksandra.krol@otop.org.pl lub zgłoś się przez [formularz internetowy](#).

HEIDELBERGCEMENT

Przydatne informacje cz. 1

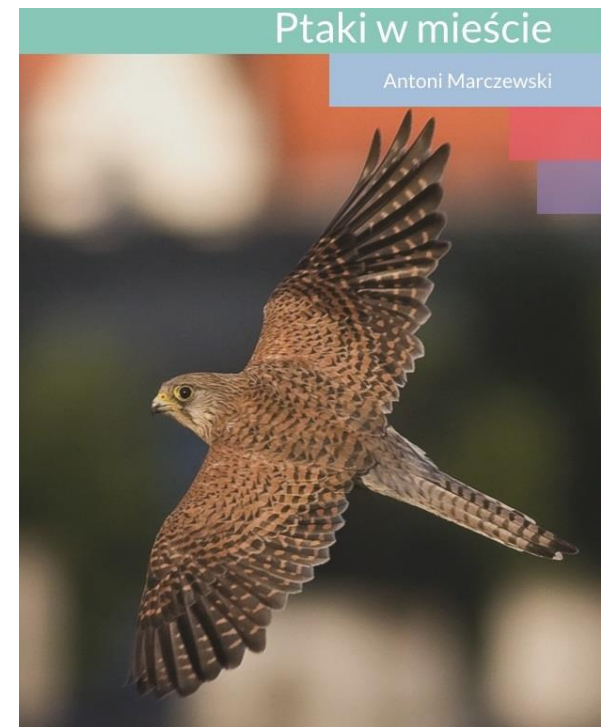
Strona Ogólnopolskiego Towarzystwa Ochrony Ptaków:

www.otop.org.pl

Strona OTOP JUNIOR, na której znajdziesz ABC obserwatora ptaków

www.otopjunior.org.pl

Broszura OTOP „**Ptaki w mieście**”, w której znajdziesz sylwetki wielu gatunków ptaków żyjących w otoczeniu człowieka
(kliknij na obrazek, by pobrać PDF).

HEIDELBERGCEMENT

Przydatne informacje cz. 2

Podstawowe informacje o ptakach występujących w Polsce znajdziesz m.in. tutaj:

ptaki.info

Strona, na której znajdziesz nagrania głosów ptaków:

www.xeno-canto.org

Strona OTOP poświęcona migracjom. Tutaj możesz m.in. zgłaszać swoje obserwacje powracających na lęgowiska ptaków:

www.springalive.net/pl-pl

HEIDELBERGCEMENT

Lekcje „Zbliźmy się do ptaków z naszego sąsiedztwa” przygotowane zostały w ramach programu Spring Alive 2020. Jest to program organizowany przez BirdLife International, w Polsce wdrażany przez [Ogólnopolskie Towarzystwo Ochrony Ptaków](#). Jego cel to inspirowanie i edukowanie dzieci w Eurazji i Afryce na temat migracji ptaków i w ogóle piękna natury. Poprzez warsztaty, zajęcia szkolne i wydarzenia dla rodzin nasza inicjatywa ma na celu stworzenie kolejnego pokolenia ludzi świadomych piękna przyrody i istniejących zagrożeń. Tegoroczny temat programu Spring Alive to: **„Jak być dobrym obserwatorem ptaków”**.

Od 2019 r. program Spring Alive finansowany jest przez HeidelbergCement.

